

LOUIS FRANCOIS RIVE

en

DIE STAAT

IN DIE HOOGGEREGSHOF VAN SUID-AFRIKA

(APPÈLAFDELING)

In die saak tussen:

LOUIS FRANCOIS RIVE

Appellant

en

DIE STAAT

Respondent

CORAM: JANSSEN, HOEXTER ARR
et NICHOLAS WAR

VERHOOR: 13 September 1985

GELEWER: 27 September 1985

UITSpraak

HOEXTER, AR

HOEXTER, AR,

Dit is 'n appèl teen vonnis in 'n strafszaak.

Die appellant is 'n 25-jarige mynwerker. Op 13 Mei 1982 is hy in die landdroshof te Klerksdorp aan 'n oortreding van art 2(b) van Wet 41 van 1971 skuldig bevind. Uit die aangevoerde getuienis blyk dat die appellant met 1¹/₂ gram dagga in sy besit deur die polisie betrap is. Hom is 'n vonnis van twee jaar gevangenisstraf opgelê. Die appellant se daaropvolgende appèl teen sowel skuldigbevinding as vonnis is na 'n voltallige regbank van die Transvaalse Provinsiale Afdeling verwys. Laasgenoemde het die appèl afgewys. Verlof om teen die vonnis alleen te appelleer is egter deur die HOOFGEGTER verleen.

Voor vonnisoplegging is daar by die verhoor drie vorige veroordelings weens oortreding van art 2(b) van Wet 41 van 1971 teen die appellant bewys. Ten opsigte van gemelde vorige veroordelings is die volgende vonnisse onderskeidelik opgelê:-

(1) Op

- (1) Op 10 Januarie 1974 lyfstraf van ses
houe met 'n ligte rottang.
- (2) Op 5 November 1974 twee jaar gevangenis=
straf in geheel voorwaardelik opgeskort
vir drie jaar.
- (3) Op 22 Oktober 1977 twee jaar gevangenis=
straf in geheel opgeskort vir drie jaar.
Een van die opskortingsvoorwaardes was -

"dat hy nie die behandeling by
Springkell Kliniek staak alvorens
hy vrygestel word deur die psigiater
in bevel van die saak nie."

Wat betref die vonnis op 22 Oktober 1977 opgelê en met
betrekking tot die hierbo aangehaalde opskortingsvoorwaarde
het die landdros by vonnisoorweging die aandag gevestig op
die "rehabilitasie-oogmerk" daarvan en hom toe soos volg
uitgelaat:-

"Maar dit is ook duidelik dat hierdie
opgeskorte vonnis nie tot enige nut was nie."

In sy redes vir vonnis het die landdros vervolgens sekere
faktore teen mekaar opgeweeg:-

"Dit is so dat getrag moet word by vonnis=
oplegging om so min moontlik inbreuk te maak

op

op kosbare mense materiaal, op ekonomiese gebied asook sosiale gebied. Nou is dit so dat die belange van die gemeenskap ook op 'n sekere stadium sterk na vore moet tree en wat daar dus nou hier dus inbreuk gemaak is op belange van die gemeenskap, as die belange van die gemeenskap gesteur word soos in hierdie geval, dan is dit so dat die belange van die individu, van die persoon, dan vaagweg later in die agtergrond geskuif moet word. Die Hof is van oordeel dat gevangenisstraf in u geval 'n onafwendbare gevolg moet wees. Onder die omstandighede word u gevonnisd tot twee jaar gevangenisstraf".

Mnr Ebersohn wat op bekwame wyse die appèl namens die appellant beredeneer het, het betoog dat uit hoofde van sekere beweerde mistastings by straftoemeting deur die verhoorhof begaan hierdie Hof met die opgelegde vonnis moet inmeng. In die eerste plek het hy aangevoer dat die verhoorhof se redes vir vonnis op die gevolgtrekking dui enersyds dat daar by vonnisoorweging 'n oor-aksentuering van die gemeenskapsbelang was, en andersyds dat daar aan die appellant se besondere posisie nie behoorlik oorweging geskenk is nie.

Hierby

Hierby aansluitend is dan ook betoog dat met inagneming van al die omstandighede van die geval beskerming van die publiek nouliks die verwydering van die appellant uit die maatskappy geverg het; en dat die landdros ietwat onkrities gevangenisstraf as die aangewese en onvermybare straf aangemerkt het sonder dat hy meer gepaste alternatiewe (en in besonder die moontlikheid òf van verwysing na 'n rehabilitasiesentrum ingevolge art 296(1) òf van periodieke gevangenisstraf ingevolge art 285 van die Strafproseswet, 51 van 1977) oorweeg het. Tweedens het die appellant se advokaat ter oorweging gegee dat die opgelegde vonnis so buitensporig swaar is dat geen redelike hof dit sou opgelê het nie.

Wat betref die verhoofhof se opweging van die gemeenskapsbelang teen dié van die veroordeelde in die saak is dit natuurlik korrek dat, na gelang van omstandighede,

eersgenoemde

eersgenoemde belangriker as laasgenoemde mag wees. Wat egter beklemtoon moet word is dat gemeenskapsbelang as verswarende faktor sterker na vore tree wanneer die misdaad in sy wese sodanig is dat beskerming van die gemeenskap daarteen noodsaaklik is. Kyk: Du Toit, Straf in Suid-Afrika, bl 92. Gaan dit oor 'n misdaad wat vir die gemeenskap inherent verderflik is (soos bv die kweek van of smous met dagga) sal die belange van die maatskappy klaarblyklik meer gewig dra as by die geval van 'n misdaad waardeur die gemeenskapsbelang nie so direk en nadelig getref word nie (soos bv die blote besit van dagga). Met hierdie oorwegings in gedagte moet die kernfeite van die onderhawige geval in oënskou geneem word. Ofskoon sy vorige veroordelings die afleiding veroorloof dat die appellant na alle waarskynlikheid 'n gewoonteroker van dagga is, is die massa van die dagga in sy besit gevind uiters gering. Die appellant staan in 'n vaste diensbetrekking as 'n mynwerker. Dit is oorbekend

oorbekend dat ons land 'n nypende tekort aan geskoolde werkskragte ondervind. Die appellant onderhou sy moeder. In hierdie omstandighede, so meen ek, sal die gemeenskapsbelang allermins gedien word deur die ononderbroke gevangehouding van die appellant vir 'n tydperk van twee jaar.

Ek hou deeglik voor oë dat die appellant drie vorige veroordelings weens dieselfde misdryf op sy kerfstok het; en dat strafoplegging 'n funksie is wat hom nie tot maklike formulering leen nie. Desnietemin is ek van oordeel dat die appellant se advokaat gelyk het en dat die verhoorhof by vonnisoorweging dermate die maatskappybelang oorbeklemtoon en die besondere posisie van die appellant geringgeskat het dat hy by straftoemeting nie 'n behoorlike diskresie uitgeoefen het nie. Dit bring 'mee dat hierdie Hof regtens verplig is om met die vonnis in te gryp en om in verband daarmee 'n eie en ongedwonge diskresie te laat geld. In die lig van laasgenoemde bevinding is dit onnodig om oorweging te skenk aan

mnr

mnr Ebersohn se betoog dat die opgelegde vonnis van twee jaar gevangenisstraf teenoor die vonnis wat hierdie Hof as verhoorhof sou opgelê het, in growwe wanverhouding staan.

By die voorwaardelike opskorting van die vonnis wat die appellant op 22 Oktober 1977 opgelê is, was psigiatryese behandeling van die appellant juis een van die opskortingsvoorwaardes. Met die oog daarop is ek van oordeel dat in die onderhawige geval verwysing na 'n rehabilitasiesentrum ingevolge art 296(1) van die Strafproseswet nie as vonnis sou deug nie. Periodieke gevangenisstraf beteken gewoonlik in die praktyk dat 'n veroordeelde sy straf oor naweke, wanneer hy nie werk nie, sal uitdien. Hierdie vorm van gevangenisstraf is bygevolg uiters geskik vir veroordeeldes wat gewoonweg gedurende naweke nie in diens staan nie. Die appellant se advokaat het ons meegedeel dat die appellant met sy werkgewer sy werksure sodanig sal kan reël dat hy nie oor naweke aan diens sal wees nie. In S v Erwee 1982(3)

SA 1057(A) het dit gegaan oor vonnis by 'n derde oortreding weens motorbestuur onder die invloed van sterk drank. Hierdie Hof het die opgelegde vonnis van een jaar gevangnisstraf tersyde gestel en met 'n vonnis van 700 ure periodieke gevangenisstraf vervang. Met verwysing na die beslissings in S v Nagel 1970(2) SA 483(T) op 484 en S v Bhadoo 1971(1) SA 53 (N) op 54, laat DIEMONT, Wn AR hom op 1064H soos volg uit:-

"Die Howe het al meermale in die verlede in gewysdes aangemoedig om meer dikwels van periodieke gevangenisstraf gebruik te maak, al skep dit somtyds administratiewe probleme."

Met inagneming van al die omstandighede van die onderhawige geval is ek van mening dat periodieke gevangenisstraf veel eerder as ononderbroke gevangenhouding 'n gepaste strafvonnis daarstel; en dat geregtigheid sou geskied as 'n periode van 500 ure bepaal was.

Die

Die appèl slaag. Die vonnis van twee jaar
gevangenisstraf word vervang deur 'n bevel dat die appellant
ingevolge art 285 van die Strafproseswet, 51 van 1977,
500 ure periodieke gevangenisstraf moet ondergaan.

G G HOEXTER, AR

JANSEN, AR)
) Stem saam
NICHOLAS, WAR)